

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมบ้านสันทรายพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3 ประการ คือ 1) ศึกษาขั้นตอน และลักษณะในการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน 2) ศึกษาปัจจัยที่เป็นต้นเหตุของการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน และ 3) ศึกษาทุนทางสังคมกับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านสันทรายพัฒนาได้แก่ ปัญหาขยะที่เกิดจากการอุปโภค บริโภค และการประกอบอาชีพ ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ดังนั้นชาวบ้านพร้อมด้วยแกนนำคนสำคัญของหมู่บ้านก็พยายามที่จะร่วมแรงร่วมใจกันช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน โดยมีขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมประเมินผล ซึ่งในทุกขั้นตอนนี้เป็นการประสานงานระหว่างชาวบ้าน แกนนำ และกลุ่มทางสังคมในหมู่บ้าน ส่วนลักษณะการเข้าร่วมนั้นพบว่า กิจกรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นการทำกันในระดับหมู่บ้าน เพราะต้องการทำให้หมู่บ้านสะอาด ร่มรื่น เรียบร้อย มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และมีความสามัคคีปรองดองกันในหมู่บ้าน

สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมพบว่า เพศ อายุ การเป็นสมาชิกกลุ่ม แกนนำที่เข้มแข็งมีความสามารถ และความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกล้วนมีบทบาทสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน

สิ่งที่น่าสนใจ คือ การที่หมู่บ้านสันทรายพัฒนาประสบผลสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้น เพราะหมู่บ้านมีทุนทางสังคมที่ประกอบด้วยทุนมนุษย์ ทุนทางวัฒนธรรม และองค์กรเครือข่ายที่ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

The study on “Community Participation in Environmental Management of Ban San Sai Pattana in Chiang Mai Province” had three objectives 1) to study the participatory steps and characteristics of community participation in managing the environment of Ban San Sai Pattana 2) to study primary factors which led to villagers participation and 3) to examine social capitals and public sharing in environmental management. The study used qualitative and quantitative methods.

The result showed that the environmental problems of Ban San Sai Pattana were solid wastes from households and from villagers' careers, and flood from changes of land use patterns. The villagers together with their leaders, therefore, pooled their effort in trying to solve the environmental problems of the community. The participatory processes were consist of the partaking in decision making, in acting, and in monitoring. Every phases were coordinated by leaders, villagers and different social groups within community. However, the environmental management was the activities at the community level. In consequence of these activities, the village became more tidy, clean and shady, resulting in villagers had better lives and stayed amicable.

The significant factors affecting community participation in environmental management were age, sex, group membership, energetic leadership, and the support from external organization.

Interestingly, Ban San Sai Pattana was successful in environmental management because it had various social capitals which were composed of human capital, culture capital as well as networking organization which all combined together in motivating community participation.